

a csillagászati déllő irányát is, egy valamely ismert módon: az egyenlő napmagasságokból. Végül a csillagászati déllő irányával is egybeavatván jelzett második fekvésében levő irányzócsövünk hosszanti szimmetrálisát, újból irányzatot bocsátunk a már egyszer megirányzott fixpontunkra. Amikor az iránytű perselyének ezen legutóbbi és a vízszintes körről leolvasott helyzete mint „irányzás *jobb*“ kerül feljegyzésre jegyzőkönyvünkben.

Már most az irányzás bal és az irányzás jobb adta különbség nem más, mint mágneses iránytűnk keresett elhajlása.

Az ismertetett eljárások elseje egyszerűbb, valamint ennél a boussole irányzócsövének átcsapására sincs szükségünk és rövidebb is, mint a másodsorban említett, mely utóbbinak az előbbivel szemben az a gyakorlati hátránya, hogy tiszta, napfényes időben is legalább egy teljes munkanapot vesz igénybe. Sz—ó E—e.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetsége e hó első felében tartotta VI. gyűlését Brüsszelben. Magyar részről *Vadas Jenő* min. tanácsos képviseli az erdészeti kísérleti ügyet, aki „Die Bedeutung der Robinie für die Forstwirtschaft Ungarns“ (Az akác jelentősége Magyarország erdőgazdaságában) czimen előadmányt terjesztett a gyűlés elé.

A **Baranya-, Somogy-, Tolnavármegyei erdészeti és vadászati Egyesület** ez évi rendes közgyűlését és az ezzel kapcsolatos tanulmányi kirándulását ezuttal Tolna vármegyében, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium fenhatósága alá tartozó kir. Teréziánumi alap bátaszéki uradalmában augusztus hó 27. és 28-án tartotta meg.

A megjelenésben akadályozott gróf Széchenyi Bertalan elnök helyett Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő, egyesületi I. alelnök elnökölt. Jelen voltak: Bükkhely János m. kir. erdőmérnök, Dobó Jenő urad. főerdész, Dokupil Adolf főhercegi erdőfelügyelő, Hoffmann Sándor kir. közalapítványi erdőtanácsos, Kolossváry Andor urad. főerdész, egyesületi titkár, Ihrig Rudolf nyug. kir. köz-

alapítványi erdőtanácsos, Máhr Károly főhercegi főerdész, Mayer Gyula urad. főerdész, Mitske Gusztáv Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesületének titkára, Partos Vilmos kir. közalapítványi erdőmester, Schaller Kálmán főhercegi főerdész, Schmiedt Ferencz urad. főerdész, Schréter Károly hercegi erdőfelügyelő, Seeh Jenő m. kir. főerdőmérnök, egyesületi pénztáros, Suha János városi erdőmester, Tatarek Kálmán urad. erdőmester és Wenk Ferencz urad. főerdész. A földmívelési m. kir. miniszteriumot és az Arad, Temes, Déva, Lugos vidéki erdészeti egyesületet Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő képviselte, a Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete részéről pedig Mitske Gusztáv egyesületi titkár az Országos Erdészeti Egyesület részéről gróf Széchényi Bertalan küldettek ki.

A titkári jelentés rövid körvonalakban ismerteti az egyesület beléletével kapcsolatos mozzanatokat s mindazon ténykedéseket, melyeket az egyesület céljainak megvalósítása érdekében a vezetőség kifejtett. Az adminisztrációs teendőkön kívül foglalkozott az egyesület azon nagy fontosságú javaslatok tanulmányozásával, melyek egyrészt a parcellázási törvényjavaslatnak oly értelemben leendő módosítását kívánják, hogy az erdők fentartásának nagy horderejű elvénél fogva különösen a feltétlen erdőtalajon álló erdők szétदारabolása megakadályoztassék, másrészt pedig foglalkozott a magánerdősítkek jogviszonyainak szabályozása tárgyában beérkezett indítvánnyal, mely törvényhozásilag kívánja rendezni a magánuradalmak szolgálatában álló erdősítkek helyzetét.

Majd rátért a jelentés az erdőri és vadőri szolgálatban érdemeket szerzett altisztai személyzet jutalmazására, nemkülönben azon adományokra, amelyek ezen célból az egyesület részére felajánlottak.

A közgyűlés elhatározta, hogy 150 korona pályadíjat tűz ki az egyesület egy az erdőgazdaság köréből szabadon választandó önálló értekezés megírására. A pályázatban csak erdészeti főiskolai hallgatók vehetnek részt.

Az egyesület választmányában megüresedett két tagsági helyre titkos szavazással Hoffmann Sándor kir. közalapítványi erdőtanácsos és Bükhely János m. kir. erdőmérnök választottak be.

A folyó ügyek letárgyalása után Partos Vilmos kir. közalapítványi erdőmester tartotta meg a mindvégig feszült figye-

lemmel meghallgatott felolvasását a kir. Tereziánumi alap bátaszéki erdőgazdaságának ismertetéséről. Igen érdekes adatokat tárt elő az uradalom alapításának történeti ismertetése, de a majdnem erdészekből álló hallgatóság figyelmét mégis a felolvasásnak az a része kötötte le leginkább, mely az erdőbirtok kezelési módjára, különösen pedig annak különleges felújítási módjaira vonatkozik. Partos ezt az értéktelen, fűz és nyárral borított erdőtalajt az ő speciális erdősitési módjával lassanként meghódítja a sokkal értékesebb tölgy és kőris, utóbbi időben az amerikai kőris számára.

A teljes elismeréssel honorált felolvasással egyuttal a közgyűlés is befejezést nyert, melyet a szokásos lakoma követett.

Másnap az uradalmi erdőkbe kocsikon hajtattott ki a társaság, hol Partos Vilmos erdőmester gyakorlatilag is bemutatta mindazt, amiről az előző napon értekezést tartott. A Duna árterében levő fűzes és nyáras erdőkben a tölgy és a kőris térfoglalása akként történik, hogy a vágható koru erdőrészekben a vágást megelőzőleg már 5—6 évvel előbb a területet magasra nevelt suhángokkal alátelepitik, melyek — különösen a kőris — a gyér lombozatu nyár- és fűzfák beárnyalását igen sokáig eltűrik, sőt mint ezek növekedése mutatja, kedvelik is. Az alátelepített nyár- és fűzerdők helyett ennek folytán lassanként tölgy- és kőriserdők keletkeznek.

Egy igen kellemes csónak-kirándulás után megérkezett a társaság az u. n. bárkarakodói tisztáshoz, hol a halászok éppen akkor fogták ki a Dunából az ebédhez szükséges szebbnél-szebb halakat. Mig a fölséges halpaprikás elkészült, éppen elég idő volt ahhoz, hogy az üveggömbre való versenylövészet megtartható legyen, melynek eredménye a következő:

9	gömbből	7	találással	I. lett:	Tassy László,
9	"	6	"	II. "	Kolossváry Andor,
15	"	9	"	III. "	Traum János,
15	"	8	"	IV. "	Pánczél Ottó.

Az I. díj egy szép vadásztáska volt, a II. egy Thermos, a III. egy vadászbót, míg a IV. díj gyanánt a bátaszéki hölgyek egy hatalmas mézeskalács-szívet ajánlottak fel.

A program teljesen ki lévén merítve, mint mindennek, ugy

az erdőben eltöltött kedves napnak is el kellett mulnia, honnét mindenki egy kellemes és e mellett tanulságos kirándulás emlékét vitte haza magával.

A Magyar Gazdaszövetség folyó évi országos nagygyűlését szeptember 20-án Nyiregyházán az ottani mezőgazdasági kiállítás területén tartja meg. A nagygyűlés napirendje: 1. Elnöki megnyitó; 2. *Bernát István* igazgató előterjesztései; 3. *Mezőssy Béla*: A magyar mezőgazdaság érdeke a jövő gazdasági kérdéseinél; 4. *Majláth József* gróf: A földbirtokos szociális feladata; 5. *Lipthay Béla*: A lótenyésztés fontossága és iránya a kisgazdaságokban 6. *Meskó Pál*: A drágaság és a gazdák.

A Magyar Gazdaszövetség nagygyűlésére az Országos Erdészeti Egyesületet is meghívta, mely képviselésére *Török Gábor* válogatot kért fel.

A műszaki díjnoki minőségben eltöltött szolgálati évek beszámítása ügyében *Marosi Ferencz* m. kir. főerdőtanácsos, mint az állami tisztviselők orsz. egyesületének kebelében alakult erdészeti szakbizottság elnöke, bizonyos kedvezményező lépéseket tett, amelyekről szaktársait körlevélben értesítette. Az elnöklete alatt működő szakbizottság már múlt év május havában megtartott ülésében elhatározta, hogy a műszaki díjnoki minőségben eltöltött szolgálatnak a nyugdíjba való beszámítása iránt alkalmas időben lépéseket fog tenni.

A nyugdíjtörvény méltányos módosítására némi kilátás lévén, ennek keretében a műszaki díjnoki kérdés megoldása is lehetőnek mutatkozik. Ennek következtében *Marosi Ferencz* az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének kebelében működő nyugdíjügyi bizottság egyik tagjának, *Ebersz Károly* min. tanácsosnak figyelmét felhívta e kérdésre, aki válaszában megígérte, hogy a maga részéről oda fog törekedni, hogy e kérdés az egyesület memorandumában méltányosan tárgyalassék.

József főherczeg erdővásárlása. Az arad-csanádi vasutgurahonczai erdőbirtokát, amelyet az Országos Erdészeti Egyesület 1902. évi közgyűlése alkalmából meglátogatott, József főherczeg vásárolta meg vadászterületnek. A 10.000 kat. holdnyi erdőbirtok ügyeit ezentul is *Ajtay Sándor* erdőmester fogja vezetni.

Fakereskedelmi kurzus Wienben. Hofmann Edmund, a „Continentale Holz-Zeitung“ szerkesztője egyes szakférfiak bevonásával f. évi október hó 20-ától december 5-ig Wienben fakereskedelmi kurzust tart a magánerdőtisztek részére.

Tárgyai: bel- és külföldi forgalom; az egyes belföldi termelő körzetek viszonya a belföldi és külföldi versenyhez; az egyes külföldi termelő központok viszonylata a külföldi és belföldi versenyhez; kereskedelmi szokások a vásárlásnál, eladásnál, nagy hajórakományok és kocsiszállitmányoknál; az egyes fanemeknek műszaki sajátságai, alkalmazhatósága, minősége (az előadások összekötve több kirándulással a helyi fatelepekre és faipari műhelyekbe); detail üzlet, áruisme, számvitel, könyvvitel és levelezés.

Jelentkezhetni szeptember 15-ig Hofmann Edmund lapszerkesztőnél (Wien, III/3. Magazingasse 3). A részvételi díj a jelentkező tagok számához képest csak később lesz megállapítható.

Bármennyire is üdvösnek, hasznosnak ismerjük az ilyen tárgyú kurzusokat, amelyek tulajdonképpen a jelenlegi szakoktatás igen érezhető hézagait vannak hivatva pótolni, mégsem hagyhatjuk említés nélkül, hogy különösen hangzik a felhívásnak bevezető része, amely szerint a kurzus *osztrák-magyar* magánerdőtisztek részére szól. Igen helyesnek tartjuk, hogy erdészeink örömmel sajátítanak el mindent *ott*, ahol erre alkalom kínálkozik, ahol tanulni lehet, de az olyan gyakran félreismert közjogi helyzetünket tekintve, tiltakoznunk kell az ellen az eljárás ellen, hogy megkérdésünk nélkül felőlünk odaát gondoskodjanak.

Az erdei iskola. Német földről származik az az eszme, hogy gyenge, a fejlődésben visszamaradt gyermekek ne zárt szobákban, hanem Isten szabad ege alatt, az erdőben nyerjenek oktatást, hogy a zsfolt iskolatermek káros hatása ne csak kiküszöböltessék, hanem a gyermekek egészségükben gyarapodjanak, erősödjenek is. A külföldön e módszer fényesen bevált s amint a Bp. H. egyik múlt havi számában örömmel olvassuk, az első kísérlet e téren hazánkban is megtörtént Nevezett lap erre vonatkozó hírét a következőkben adjuk vissza kivonatossan:

A *szombathelyi* első magyarországi erdei iskolában, amely a múlt évben kapta meg a nyilvánossági jelleget, az évváró vizsgálatot augusztus 27-ikén tartották meg. A szombathelyi községi iskolaszék képviselőjében dr. *Ernusz* József iskola-

széki kiküldött elnököt; a Tuberkulózis Ellen Védekező Vasvármegyei Egyesületet dr. *Bezerédj* István nyugalmazott főispán, *Gerlits* Sándor egyesületi titkár és *Müller* Ede választmányi tag, a tanfelügyelőséget *Ósy* Vendel segédtanfelügyelő és a III. kerületi községi iskolát *Németh* Ferencz nyugalmazott igazgató képviselték. A szombathelyi községi jellegű erdei iskolának célja a tuberkulózisra hajlamos, gyenge, vérszegény, mindennapi tanköteles gyermekeket az erdei üde és napfényes levegőn és erőteljes táplálék mellett megkedzeni; szervezetüket erősíteni, ellenálló képességüket növelni s velük a tisztaságot és tiszta levegőt megkedveltetni, a tuberkulózis elleni védekezést megismertetni s a rendszeres foglalkoztatás és oktatás által szellemi és erkölcsi képzésüket előmozdítani; továbbá nekik az elemi iskolai oktatást nyújtani. Az erdei iskola ezt a feladatát fényesen oldotta meg, mert az ott elhelyezett ötven tanköteles gyermekben nemcsak a higiénikus nevelés, de a rendszeres szellemi képzés eredményei is meglátszanak. Ezt dr. *Ernuszt* József elnök elismeréssel konstataálta is, s amidőn köszönetét fejezte ki érte az ott működő nevelőszemélyzetnek: *Richter* Gabriella óvónőnek és *Milos* István tanítónak, egyidejűleg kiemelte az intézmény nagy fontosságát. *Gerlits* Sándor a fentartó egyesület nevében, *Ósy* Vendel pedig a tanfelügyelőség nevében, mondott köszönetet azoknak, kik ezt az áldott célú zsenge intézményt, mely páratlanul áll az egész országban, istápolják és pártfogolják. A szép záróünnepet a növények hazafias szavallatai és éneke fejezte be.

Ime az erdőnek egy újabb szerepe az emberi nem háztartásában: higiénikus tanterem!

Amerikai erdőtüzek. Az elemek féktelen pusztítása nap-nap mellett réműlettel tölti el a világot. Egyszer a viharos időjárás okozta pusztítások jelentkeznek eddig ismeretlen mérvben, majd pedig az erdőtüzek dúlnak szinte hihetetlen arányokban. Telepek, falvak, városok estek ezúttal Amerikában áldozatul a tűzvésznek, amely feltartóztatlanul haladt s talán még most is halad előre; hogy pedig az óriási anyagi káron kívül mennyi emberéletet olthatott ki, elképzeltethjük, amikor az erdészeti személyzet halottjai a hozzávetőleges számítások szerint százon felüli számmal vannak képviselve.

Faragó Béla es. és kir. udv. szállító csemeteárjegyzéke megjelent és kívánatra azt a czég bárkinek készségeggel megküldi. Az őszi magárjegyzék október hó folyamán jelenik meg, a czég azonban addig is szívesen szolgál levélbeli árajánlattal.

